

Nova Prava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Praznik dela

Veličasten je bil vsakoletni delavski praznik. V tovarnah, plavžih, rudokopih in drugod je prenehalo delo. Ves hrup in trušč je utihnil. Vse je mirovalo, delavci so prenehali z delom, da tako dostojno proslave praznik dela, 1. maj. To je bil velik praznik, ki si ga je delavstvo samo postavilo. Prvotno je bila majniška proslava mišljena kot velika manifestacija za osemurni delavnik. V prejšnjih letih se je na dan 1. maja manifestiralo še za druge delavske zahteve, predvsem za splošno volilno pravico in za svetelni mir. Glavni pomen majniške proslave pa je bil od proega početka sem v veličastnem dejanju samem, namreč v popolni in svojevoljni ukinitvi dela. Delavci so samozavestno manifestirali za svoje pravice. Prirejali so shode in obhode, pri katerih so se navduševali za veliki dan pravice, ki prej ali slej mora priti. En sam duh, ena sama misel je prežela njihove vrste; konec mora biti krivic, konec suženjstva!

Tekom let so se gesla proomajske proslave bistveno spremenila. Vzroke najdemo v izpremembi žiljenjskih razmer in v evoluciji smeri, ki jo je polagoma osvojil socializem. Socialistična miselnost je pričela hoditi nova pota. Kakor krščanstvo, tako se je tudi mednarodni socializem prilagodil prilikam v katerih se je izžoljal. Šel je kompromisarsko pot in postal oportunističen, konservativen; obdržal pa je Marxov historičen materijalizem. Njegova vzgojna stran je bila zunanja in demagoška, brez višjega poleta in ni segala v dušo in srce. Nezadovoljstvo z vodstvom delavskega pokreta je razdvojilo delavske vrste tako, da se od teh dob ne vršijo praznovanja tako solidarno, kakor v prejšnjih časih, ko je bilo sem socialističnih naukov šele položeno.

Zgodovina delavskega pokreta nas uči, da je marksizem dober za destruktivno,

nikakor pa ne za konstrukcijsko delo. Za naš danes ni glavno vprašanje, kako podreti krivični družabni red, temveč kako postaviti novega, boljšega in kar je najvažnejše z novim in boljšim človekom. Čim boljša in pravičnejša je družba, tem svobodnejša mora biti in čim svobodnejša je, tem boljši ljudje jo morajo tvoriti. Istočasno, ko pripravljamo obračun s temno preteklostjo, se moramo v prvi vrsti vzbujati, notranje preroditi, da bomo kos novim časom!

Prvi maj je postal mnogo več nego manifestacija za osemurni delavnik. 1. maj nas kliče k prerodenju in vpliva v naša srca nove sveže moči. Kakor se obnaolja spomladanska narava, tako se preraja človeški rod. 1. maj je postal za proletarijat dan ostajenja. Njegov pomen je velik in naša naloga resna. Kos bomo tej nalogi le tedaj, če je v nas dovolj močne volje, premostiti vse ovire na poti k boljši bodočnosti. Žrtev, ki jih zahteva dobra stvar, se ne smemo strahiti, ako pomislimo, da se borimo za velike ideale, za novi svet, ki mora biti boljši od sedanjega, za svet, v katerem ne bo sužnjev, temveč sami svobodni ljudje! Ili moramo s podvojeno silo v boj za socialistične ideale, ki so ostali čisti kljub temu, da so jih ponekod tepali v blato. Naš narodni, ljudski, socializem, naš evangelij vseh brezpravnih in zatiranih, pridobiva vedno več pristašev. Razvoj se vrši v smeri, ki je začetna v našem programu in besedah ustanovitelja narodnega socializma, brata Klofača: enakost med narodi, enakost v narodu! Ta zavest pa nam daje novega poguma in nove vere v našo končno zmago.

V tem znamenju praznuje naš duševni in manualni delavec svoj veličasten praznik dela. Čast delu!

—m.

Brezhrbteničarji

Za slovenskim imenom se ne smejo skrivati tujci, ki izkoriščajo našo delovno moč in nimajo srca za našega človeka

V zgodovini našega naroda moremo najti mnogo častnih strani o preteklih borbah in junaški slavi naših prednikov; ne manjkajo pa v tej naši narodni življenjski knjigi tudi črni listi sramote, klečplazstva, hlapčevstva in izdajstva nad lastnimi brati. Če se je to dogajalo v mračni, težki preteklosti, ko so bile razmere v naši ožji slovenski domovini še take, da je bilo marsikdaj primerneje ali pametneje skloniti glavo in vrat, kakor pa se bosti s tujimi nadoblastniki brez upa zmage za svojo teptano pravico, je to z našega sodobnega narodnega stališča še v neki meri opravičljivo oziroma odpustljivo; nikakor pa ne moremo in ne smemo trpeti, da se primeri usužnjevanja naših slovenskih ljudi nek-

danjim potujčevalcem in večnim našim narodnim sovražnikom nadaljujejo odnosno ponavljajo tudi v svobodni Jugoslaviji in to dvajset let po njenem osvobojenju in zedinjenju.

Žalostna resnica pa je, da se dogajajo v zadnjem času v tem pogledu v naših krajih vedno bolj pogosti primeri, ko ljudje, ki so vendar sinovi našega naroda in kri naše krvi, za kosček lastnega kruha oziroma za nekaj judeževskih srebrnikov omažejo svoje in pa tudi narodno ime. Vedno bolj pogosto se vtihotapljuje k nam neki gotovi tujci z obilnim denarjem in kupujejo v naši sredi one narodne mlačneže in brezhrbteničnike, ki nimajo v sebi več niti trohice poštenosti,

Vest časa

Mi moramo zahtevati, da nam je omogočena obramba proti defetizmu, mlačnosti, proti vsem, ki imajo mrzlo vest in so brez čuta odgovornosti za narodovo bodočnost

V zgodovini vsakega naroda nastopijo večkrat časi, ki nujno potrkaajo na vest posameznika in celote in vsiljujejo vprašanje: ali sem živel in smo živeli tako, kakor je to dobrobit celote in naroda zahteval, ali sem s svojimi dejanji in nehanji, s svojo miselnostjo, s svojim smislom za kulturne, gospodarske in narodno-politične potrebe narodnega občestva razvoju naroda in utrditvi njegovega položaja v svetu koristil ali škodoval, ali sem bil na delu narodnega telesa suha ali zelena veja? Marsikdo ima trdo kožo in vest, ki se nikdar ne zgane in ni nasproti ničemu občutljiva. To so brezsrčni, ogabno sebični, zopni in odurni ljudje, ki imajo od narodove življenjske skupnosti vse, sami pa tej skupnosti ničesar ne dajo. To so izvrženci, ki nimajo ne morale, ne kulture, obdarjeni so samo s čudovitimi darovi za spletkarjenje, za hinavsko pripogibanje na levo in na desno, ki imajo zmedene pojme o morali, o narodu, o človečanstvu, o Bogu, o politiki, ki mešetarijo z vsem in pri vseh, ki so čudovito modri, ki so častihlepni in maščevalni, ki hočejo biti sol naroda, ki si laste prvo besedo in prvo oblast, vse si hočejo podrediti. Žal je število takih »gospodov« precej veliko, čutijo se vzvišene nad vsemi, ki preprosto z narodom mislijo in čutijo z njegovo usodo, pod njimi je »nevedno in neumno ljudstvo«, ki naj samo poslušajo in nima pravice po svoje misliti.

V vsakem narodu imajo svoj vpliv in svojo moč taki narodni »veljaki« narodni »voditelji«, narodovi »izobraženci« in »čuvarji« narodove sedanjosti in bodočnosti. Neizmerno škodo povzročajo take skupine ljudi, ker imajo v sebi mnogo dinamike in brezobzirnosti, kateri nista kos splošna ljudska umirjenosti in skromnosti. Vest takih ljudi na vprašanje časa in naroda ne odgovori, ker se jim taka vprašanja zde tudi nevažna, ki se njih ne smejo tiskati, ker je samo po sebi umevno, da »so v polni meri nasproti narodu izpolnili svoje dolžnosti«.

Za vsak narod je usodepolno, ako v resnih dneh ne prične govoriti vest njegovih predstavnikov, vest raznih njegovih slojev in stanov in ne zna dati na splošno zadovoljivega odgovora, ki naj dviga narodovo samozavest, njegovo odgovornost in zavest skupnosti, ki gre preko vseh dnevnih razprtij. Usoda naroda je zapečatenata, ako v kritičnih trenutkih ni nikogar, ki bi konkretno in čisto jasno in nedvoumno izpovedal, da se on osebno v tem trenutku zaveda velike odgovornosti za bodočnost naroda, on samo osebno in skupaj s tistimi, ki so po demokratičnih metodah dobili ljudsko zaupanje. Taka jasna beseda mora desetkrat in stokrat odtehtati molk vesti onih, ki smo jih označili spredaj in ki v urah narodove zaskrbljenosti ne smejo biti na prvem mestu vidni, da ne demoralizirajo narodove duše.

Delavci in nameščenci hočejo na vprašanje velikih dni, ki jih narod in država preživljata, jasno in nedvoumno odgovoriti in nočejo nikogar pustiti v dvomu. Naša vest noče in ne sme molčati. Prvo, kar hočemo izpovedati, je, da je naša narodna zavest vzvišena nad vsak dvom. Zvesti tej zavesti znamo ceniti disciplino v narodu in priznamo važnost, ki jo ima za moč naroda in države naše narodno gospodarstvo in posamezna podjetja v tem gospodarstvu. Zato smo upravičeni zahtevati, da vsakdo in vsikdar spoštuje to našo zavest in našo vrednost v sklopu vseh narodnih in državnih vrednot. Mi moramo zahtevati, da nam je omogočena obramba proti defetizmu, mlačnosti, proti vsem, ki imajo mrzlo vest in so brez čuta odgovornosti za našo in narodovo bodočnost. Mi moramo imeti pravico, da na to mrzlo vest tako močno potrkaemo, da se bo stresla in na vprašanje dala odgovor. Delavci in nameščenci morajo imeti možnost, da aktivno sodelujejo tam, kjer pada na tehtnico morala naroda, njegova poštenost, zaupanje v samega sebe — in odpor proti ciničnemu igračkanku s kockami časa.

—cc.

narodne zavednosti, časti in ponosa. Za nekaj judeževskih grošev prodajajo krivonosim tujim kapitalistom za firme nad njihovimi podjetji svoje slovensko ime, ki so ga še njihovi očetje in dedje nosili in vedno branili s pestjo in krvjo. Tujji pritepenci odpirajo dan za dnem pod imeni naših narodnih ljudi nova podjetja in spravljajo ob izkoriščanju našega delavstva ogromne dobičke v svoj nenasitni žep in potem v sovražno nam tujino, kjer se za ta, pri nas izmozgani denar vlijavajo topovi, tanki in granate za

naše bodoče pokončevanje. Nasprotno pa naši domači podjetniki, trgovci, obrtniki in ostali gospodarstveniki ne morejo več uspevati in so primorani drug za drugim zapirati svoje obrate. Naš narodni ponos in naša narodna čast zato terjata, da plačance, ki posojajo ali prodajajo svoje slovensko ime tujim pritepencem za njihove umazane špekulacijske posle, z njihovimi novimi gospodarji vred iztrebimo iz svoje poštene narodne sredine in jih poženemo čez mejo tja, kamor spadajo!

Delavski pokreti

Kako presoajo na Poljskem poiskuse, da se uvedejo strokovne organizacije, ki bi imele značaj monopolizacije

Kakor drugod je vznikla tudi na Poljskem ideja vladne delavske strokovne organizacije, ki naj bi imela značaj monopolizacije t. j. da naj bi imela pravico do obstoja le vladna delavska strokovna organizacija. Režim je hotel pridobiti za to idejo tudi katoličane. Zaradi tega je poudarjal, da morajo sloneti njegove organizacije na krščanskih načelih. Kljub temu so se uprle temu poizkusu brez oklevanja krščanske delavske strokovne organizacije. Njihovo stališče je sedaj podprl tudi odsek za socialna vprašanja pri poljskem episkopatu. Ta odsek je izdal naslednji sklep:

Sistem organizacije z monopolnim značajem je škodljiv za vse delavstvo. Ta sistem hoče uničiti sedanje delavsko gibanje, katero je napravilo za delavstvo veliko dobrega, kljub vsem napakam ali celo škodljivemu delovanju.

Ta sistem vodi do razkroja idealov delavstva; razširja vedno brezvestnost in laizacijo delavskega gibanja; pobirokrati organizacije in slabi s tem predvsem energijo delavskega sveta.

Opravičen je le tak sistem, kateri nudi delavcem popolno svobodo v vprašanju organizacije in ki je v soglasju z načelom: Naravno pravo daje ljudem prosto izbiro v vpra-

šanju organizacije v mejah, ki so v splošnem skladu s splošnim narodnim blagom.

Pravica, da se delavstvo svobodno organizira, ustvarja med drugimi prednostmi, ki temeljijo v svobodnem organiziranju tudi možnost, da se organizacije intenzivneje in učinkovitejše posvete obrambi življenjskih pravic delavstva v soglasju z naukom morale, ki ga uči katoliška cerkev.

Uredba organizacij z monopolnim značajem v nekaterih evropskih državah je napravila iz organizacij politični material v rokah vlad. Taka formacija ne vodi do harmonije važnih treh faktorjev: 1. med človekom kot osebnostjo, 2. med občestvom in 3. med državo. Osebna naravna pravica do svobodnega organiziranja postane potom takega sistema iluzorična. Svobodna volja ljudskega gibanja je uničena ravno v njegovem važnem, to je v socialnem gospodarskem življenju in sicer tako, da je človek popolnoma podrejen politični fluktuaciji, katera zelo pogosto nastane v vladnih krogih. Pri takem sistemu ne moremo govoriti o svobodi vesti. Tudi si naloži država večje dolžnosti, katerih na noben način ne more izvršiti v normalnih razmerah.

Za zdrave delavnice

Nehigijenične obratovalnice so leglo tuberkuloze, ki napada posebno mladostne delavce

Marsikatera odločna beseda je bila v javnem in zlasti v strokovnem delavskem tisku izpregovorjena na račun današnjih nezdravih delavnic in obratovalnic, med katerimi je najti le redke izjeme, ki v vsem ustrezajo zakonu in njegovim določilom. Vse te besede pa so bile očitno bob ob steno in zato ne more nikakor škodovati, če to vlevažno in neodložljivo delavsko socialno vprašanje načenjamo tudi v našem listu vedno vnovič.

Zavedati se namreč moramo, da je večina naših delavnic in ostalih delavskih obratovalnic skrajno nehigijenična in da predpostavljajo te delavnice kot take pravo pravcato leglo tuberkuloze. Iz njih izhaja dan za dnem in leto za letom nov mnogoštevilčen kader jetičnikov, ki predstavljajo za narod in državo le še silno armado trpečih, mnogo prezgodnji smrti zapisanih revežev, ki ne pomenijo za državno obrambo in za prosperiteto države prav nič, za sredstva socialnega skrbstva pa pravcato smrt in izčrpanje. Ne smemo se več zanašati, da bomo dobili v primeru, da zbolimo za tuberkulozo, potrebno zdravljenje itak v ambulatorijih in sanatorijih. Res je, da se bomo lahko poslužili teh socialnih zdravstvenih ustanov v primeru potrebe, če smo si seveda pridobili do tega pravico s svojim članstvom pri njih;

je pa tudi res, da kljub zdravljenju nikdar več ne bomo tako krepki, odporni in zdravi, kakor smo bili poprej, ker vsaka bolezen zapusti za seboj trajne, škodljive in slabe posledice.

Iz uradnih statističnih podatkov vidimo, da zapada naša delavska mladina prav v vseh poklicih vedno bolj tuberkulozi in da postajajo tozadnevne številke že naravnost katastrofalne. Dvajseto leto starosti dočaka vedno manj vajencev oziroma pomočnikov. Sanatoriji proti jetiki se vedno bolj polnijo in širijo, pa tudi na pokopališčih je vedno več svežih gomil tuberkuloznih mladotnikov. Deficiti okrožnih uradov so leto za letom višji. Kam vodi vse to? K dobremu prav gotovo ne!

Zato bi bila vseh nas, zlasti pa poklicanih oblastvenih činiteljev najsvetejša dolžnost, da temeljito pregledamo vse delavnice in najodločneje zahtevamo njihovo preureditev v higijeničnem pogledu, kakor to predpisuje zakon, ki je pač za vse državljane enak in ga morajo prav vsi brez izjeme, v celoti spoštovati in izvajati. Le s takimi ukrepi bomo uspešno dobojevali svoj boj s tuberkulozo in rešili delovno ljudstvo, predvsem pa našo mladino prezgodnje smrti in propasti!

Razgled po svetu

Diplomatska akcija

Obiski diplomatov so na dnevnem redu. Romunski ministrski predsednik Gafencu je obiskal osa pomembnejša evropska središča, neizozemši Berlin, če tudi je bilo pričakovati, da so se odnosi med Romunijo in Nemčijo skalili po angleški garanciji za nedotakljivost romunskih državnih mej. Jugoslovanski zunanji minister je imel sestanek z italijanskim zunanjim ministrom Cianom in nekaj dni nato z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom in kanclerjem Hitlerjem. Časopisi poročajo, da pridela v Berlin tudi madžarski zunanji minister Csáky in bolgarski minister Kjosovanov. Nemčija je razvila največjo diplomatsko aktivnost, da razčisti položaj na evropskem jugoslovodu. Pa tudi blok demokratskih držav ne miruje in išče na vse strani zvez. Z nenavadno intenzivnostjo se vodijo pogajanja med Anglijo in Rusijo in zadnje vesti vedo povedati, da se nahajamo pred uspešnim in dalekosežnim zaključkom vojaške obrambne zveze Poljska ostaja navzlic pritiskom ob strani demokratskega bloka. V ozadju pa stoji Amerika, kjer vedno bolj prevladuje mišljenje, da ne ostane dezinteresirana na evropskih zapetljajih, Z Rooseveltovo poslanico je poslala Amerika odločno svarilo, da se ne sme nihče prisvojiti pravice, da s silo v Evropi uveljavi svoje zahteve.

Že v nekaj dneh se bo jasno videlo, kako se je Evropa opredelila, ali za demokratske, ali totalitarne države. Moč obeh front se bo potem na eni in drugi strani ocenila. Od ocene moči bo potem odvisno, kako se bodo razvijali nadaljni dogodki v Evropi. Optimisti sodijo, da bo prav koncentracija sil v Evropi preprečila najhujše, ker bodo na eni kol drugi strani zbrane take sile, da nihče ne bo mogel pričakovati sigurnega uspeha od zadnjega sredstva — orožja.

Rim - Berlin

Za nas je bil gotovo najvažnejši zunanji politični dogodek preteklega tedna obisk zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića pri italijanskem zunanjem ministru grofu Cianu v Benetkahin pri nemškem zunanjem ministru Ribbentropu in kanclerju Hitlerju v Berlinu. Že v naprej je bilo javljeno, da bodo razočarani oni, ki pričakujejo od sestankov posebnih zaključkov. Vsaj takih ne, ki bi bili priobčeni javnosti.

Odnosaji med Italijo in Jugoslavijo so bili urejeni že z beograjskim sporazumom iz leta 1937. Službeno se je ugotovljalo, da k temu sporazumu zaenkrat ni veliko več dodati in da je beneški sestanek bolj informativnega značaja, poleg tega naj pa znova potrdi nove odnose med obema državama. Službena poročila o beneškem sestanku so pa imela seveda vse polno neslužbenih komentarjev po svetovnem časopisju. Poudarjalo se je, da je Jugoslavija ključ do Balkana. Od stališča, ki ga bo zavzela Jugoslavija v sklepu mednarodnih sporov, je gotovo odvisen položaj ozhodne Evrope. »Times« so pri tej priliki pisale, da želi Jugoslavija ohraniti popolno nevtralnost in da ne bo pristopila k nobeni grupaciji vesil. Dalje piše »Times«, da se Jugoslavija nadeja, da bosta za ceno njene nevtralnosti Italija in Nemčija respektirali meje in neodvisnost Jugoslavije. Posebno Italija ima na neokrnjeni in močni Jugoslaviji velik interes. Ako bo dala še Madžarska trdne dokaze prijateljstva do Jugoslavije, potem je njeno nevtralnost stališče samo po sebi dano.

Berlinski sestanek jugoslovanskega zunanjega ministra je bil pomemben predvsem zato, ker je sledil takoj za beneškim sestankom. Berlinsko časopisje je pri tej priliki pisalo, da močna Jugoslavija tako odgovarja nemškim interesom na Balkanu in v Podunavju, da bi jo bilo treba ustvariti, če ne bi že obstajala. V Berlinu so se zavračale vse vesti, ki so se zadnje dni širile o zvezi z Jugoslavijo in Nemčijo in označevale kot manevar nasprotnih vojniških strank.

— Danes poznamo le eno stranko: Francijo, tako je vzkljnil francoski zunanji minister Reynaud v govoru, ki ga je imel po radiju. Kaj bi bilo z našo svobodo, je rekel Reynaud, ako bi morala Francija izginiti s površja zemlje? Kaj bi bila Anglija in Amerika brez Francije? Danes poznamo le eno dolžnost: braniti Francijo in njeno moč zato tako povečati, da se bo vsakdo temeljito premislil, preden bi tvegala napad nanjo. V ta namen so seveda potrebne žrtve, ki pa ne bodo zaman, kajti gospodarstvo Francije je konsolidirano. Najboljši dokaz za to je, da se kapital že pet mesecev vanjo vrača, da se zlato neprenehoma priliva, da proizvodnja narašča in se s tem tudi dviga zaupanje. Uveljavljenih je bilo v Franciji 50 novih odredb, ki naj bi dale finančni efekt 15 milijard frankov. Tega ogromnega zneska pa Francija ne more zbrati brez sodelovanja naroda. S tem pa še ni rečeno, da se hoče Francija poslužiti sredstev, kakor to dela nasprotna stran. Francija noče vtakniti že prav vsakega mladeniča v uniformo in iztrgati obrtnikov iz njihovih delavnic in jih uvrstiti v kolone korakajočih robotov. Tudi ne namerava Francija prisiliti delavcev v neplačano čezurno delo ob nizkih plačah in tudi ne uvesti krušnih kart. Vse žrtve, ki se bodo zahtevale, bodo Francozi radi doprinesli za ohranitev svoje narodne, državne in človeške samostojnosti.

— Vojaška Anglija. Ministrski svet je sprejel zakon o uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Angliji. Do sedaj je Anglija živela v prepričanju, da ji je obvezna vojaška dolžnost nepotrebna, ker ima dovolj prostovoljcev in tako močno mornarico in letalstvo, da se ji ni bati nikogar. Vzpričo izredno nevarnih časov, ki jih preživlja Evropa, je pa tudi Anglija spremenila svoje tradicionalno stališče. Obvezno vojaško službo je uvedla Anglija gotovo tudi zato, da bo uživala večje zaupanje svojih zaveznikov, da bo njena pomoč v primeru potrebe res tudi uspešna.

— Češkoslovaški narodni odbor. Na velikem zborovanju čeških, slovaških in rusinskih organizacij v Chicagu je bil izvoljen češkoslovaški narodni odbor, kateremu predseduje dr. Beneš, ki je ob prevzemu predsedstva izjavil: »Sem v stikih z vsemi oficijelnimi zastopniki bivše ČSR, ki so še v funkciji. Odločil sem se organizirati poseben direktorij, ki bo zastopal Čehe in Slovake v inozemstvu in ki bo vodil ves naš pokret. Ta direktorij bo začel delovati, čim bo prijel pristanek poslanikov Jana Masaryka v Londonu, dr. Osuskega v Parizu, Hurbana v Washingtonu, Slavika v Varšavi in Fierlingerja v Moskvi. Izdal bom v kratkem proglas na ves naš narod, da ga o vsem tem informiram. V krajih, kjer še vedno delujejo naši poslanički, živi nad 100.000 bivših češkoslovaških državljanov in okoli dva milijona Čehov in Slovakov po rojstvu. Prepričan sem, da nas bodo v našem delu vsi ti naši bratje podprli.»

TEKOM TEDNA

Izognili bi se radi

Ustmeni časopis

To bo že res, da naši časopisi ne prinese vsega, kar bi bilo zanimivo zvedeti. Zato je pa časopis, ki gre nenapisan od ust do ust, tem bolj zgovoren. Kako tudi ne! Saj nima odgovornega urednika, ne naslova in še marsikaj drugega ne, kar bi ga konkretnje, recimo, zakonito označevalo. Ustmen časopis je zelo svoboden, ali pri tem tudi zelo neobčutljiv, kar se resnice tiče. In veliko domišljijo ima. Odstavlja vlade in ministre in imenuje nove ter natanko ve za vsako afero, ki je, ali bo nastala. Če se drugi dan ali še isto uro izkaže, da je izvešteljska služba slaba, nič zato. Ustmen časopis ne izgubi nikdar kredita. Čim bolj je netočen, tem bolj je interesanten in zaželen. Kajti ustmen časopis je psiholog, ker ne poroča samo o stvareh, ki se gode, ampak predvsem o stvareh, ki so zaželjene. Ustmen časopis poroča namreč o željah, kot o dejstvih, ki so se pravkar zgodila ali se bodo v bližnjih dneh. Pray ta up bližnjih dni je za ustmeni časopis najprivlačnejši. Poslušalci ustmenega časopisa vsaj nekaj dni ali vsaj nekaj ur žive dobre volje v veri, da se bo vse natanko tako zgodilo, kakor si oni žele. Seveda ustmeni časopis ne prinaša samo veselih novic, malo rad tudi postraši. Kajti strah je enako hvaležen objekt zanimive poročevalske službe. Nič zato, če se potem izkaže, da je upov polna ali strahotna novica netočna. Ustmeni časopis je od sile produktiven, ustvari takoj novo novico, še lepšo od pokopane, da ni preveč žalovanja za izpubljeno novico. Posebno v teh razgibanih dneh je ustmeni časopis največji slovenski dnevnik, kaj dnevnik, minutnik, ko je vendar toliko za povedati o tem in onem...

motijo notranje-politični razvoj v državi. Tisti, ki so pa mojstri v intrigah in katerim ni odkritosrčno do sporazuma, pa gledajo zagrebške razgovore s posebnimi, partizanskimi očali. Vse misli se jim osredotočuje samo okrog vprašanja, ali bodo tudi po zagrebškem sporazumu v vladi in koliko politične veljave bodo imeli. Če bi se šlo pri zagrebškem sporazumu samo za to, da se ta ali ona skupina dokoplje do vlade in da bi bilo potem lahko vprašanje sporazuma odstavljeno z dnevnega reda, razgovori gotovo ne bi tako dolgo trajali. Vse bi bilo prej končano. Mislimo, da tisti, ki vse preveč govore o bodoči vladi, premalo upoštevajo bistvo zagrebških razgovorov in kar prehitro pozabljajo na temeljne zahteve dr. Mačka in združene opozicije, ki stoji neomajano ob njegovi strani.

— Jugoslovanski akademiki so zborovali v Parizu in sklenili resolucijo, s katero pozivajo odgovorne činitele v domovini, naj nemudoma rešijo hrvatsko vprašanje ter omogočijo sestavo koncentracijske vlade, ki bi izvedla sporazum ter ukrenila vse potrebno za čim bolj odločno obrambo države.

— V dobrodelne in socialne namene je daroval industrijec g. Avgust Westen ob svoji poroki z gđ. Olgo Vodochkovo velik znesek 600.000 din, in sicer za mestne reževe v Celju 200.000 marjev, za dodatni pokojninski in podporni fond nameščencev in delavcev Westnove tovarne v Celju 200.000 dinarjev in še za razne druge dobrodelne namene 200.000 dinarjev.

— Za nemoteno obratovanje tekstilne industrije je posredovala v Beogradu pri finančnem ministru večja deputacija iz Slovenije. V deputaciji sta bila tudi ban in mariborski župan. Finančni minister je deputaciji obljubil, da bo posredoval pri Narodni banki, da dobi tekstilna industrija na razpolago devize za nakup surovin.

I. DELAVSKO KONZUMNO DRUŠTVO JESENICE

Sava, Javornik, Dobrava, Bled,

se priporoča za nakup špicerije, galanterije, manufakture, posode, itd. Vse po najnižjih cenah.

Prepričajte se!

— Tekstilna tovarna Zelenka v Mariboru je v svojem obratu demontirala tretjino predilniških strojev in jih zaenkrat odpeljala v Zagreb. Zatrjuje se, da v tovarni delavstva zato ne bodo reducirali.

— Rudarska produkcija. V februarju so nakopali v premogovnikih naše države 449 tisoč ton premoga. V marcu se je nakopalo 507 tisoč ton premoga, to je za 8% več kakor v lanskem marcu in za 44% več kakor v predlanskem marcu.

— Ljudska tiskarna v Mariboru je objavila bilanco, po kateri je imela leta 1938. pri delniški glavni 625.000 dinarjev izgube 355.000 din. Na neizterljivih dolžnikih je družba odpisala 229.000 din. V Ljudski tiskarni se tiska predvsem marksistično časopisje.

— Sokol. Na glavni skupščini Sokola kraljevine Jugoslavije so bili priobčeni statistični podatki, po katerih je bilo konec leta 1938. v Savezu včlanjenih 805 društev in 1412 kmetijskih sokolskih čet. Skupno šteje SKJ okrog 300.000 pripadnikov.

— Inženjerji brez službe. Na občnem zboru sarjevske podružnice združenja inženjerjev so ugotovili, da samo v Beogradu čaka 800 inženjerjev na službo.

Delodajalci prav težko prenašajo v svojih obratih obratne zaupnike in v večjih primerih se jih hočejo izogniti na ta ali oni način, toda kjer je delavstvo zavedno in organizirano, se delodajalcem to ne posreči, v vseh drugih primerih pa se to uresniči in delojemalci seveda veliko izgube, če si ne morejo, odn. zaradi zaprek od strani delodajalca, ne morejo priti do svojih zakonitih zaupnikov.

Imeli smo več takih primerov, kjer so se delavci obrnili na našo organizacijo, ki je posredovala tozadevno na merodajnih mestih in vedno in povsod izposlovala in če ne na prvi instanci, pa direktno pri ministrstvu, da si delavstvo lahko voli svoje obratne zaupnike. Par slučajev je rešila potom intervencije kar kr. banska uprava, pri nekaterih slučajih, ki so bili bolj ne-

jasni, je bilo pa potrebno, da smo se obrnili direktno na ministrstvo, toda vedno je bilo naše delo pozitivno in delavstvo je prišlo do svoje pravice. V zadnjem času smo pa imeli primer, katerega je zavrnila kr. banska uprava in prvotno celo spada pod § 96 finančnega zakona od leta 1938/39. Toda na ponovno vlogo, katera je šla preko Delavske zbornice, kr. banske uprave na ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja, je bilo naši prošnji ugodeno. Podjetje pa se nikač ne bo moglo sedaj obratnih zaupnikov, ker imamo sedaj v rokah odločbo ministrstva.

Delavstvo pa opozarjamo, da se v takih in sličnih primerih vedno obrača na organizacijo, kajti edino ona bo pravilno zastopala interese delavstva in storila vse, da se zaščiti delavske pravice.

Zlorabljanje z nadurami

Vsako delo, ki ga delavec v katerikoli podjetju opravlja čez dogovorjeni ali zakonito določeni delovni čas, predstavlja tako imenovano nadurno delo. Ker traja pri nas redno delo, pač z ozirom na značaj in ustroj dela in podjetja, dnevno po 8 do 10 ur, mora vsako podjetje plačati vsakemu delavcu, ki dela več, kakor mu je v smislu gornje zakonite mere določeno, za vsako nadaljnjo uro dela poleg redne meze še po 50% pribitka k normalni mezi. Socialna pravičnost namreč zahteva, da noben član narodne skupnosti ne sme biti čezmerno izkoriščen od drugega člana. V interesu socialne pravičnosti je tudi, da dobi delavec za nadurno delo pošteno višje plačilo.

Delavski stan predstavlja v našem narodu pač tako mogočno in visoko število, da bi ga bilo vsekakor treba še mnogo bolj in resneje upoštevati v vsakem pogledu, kakor pa se to danes dogaja pri nas in v vsem našem javnem življenju.

Vseprek, najmanj pa, razumljivo spriču obstoječih razmer, v javnem tisku, se danes pri nas govori o neštevilnih krivicah, ki se v posameznih podjetjih dogajajo dan za

dnem našem delavstvu, ki si mora res s krvavimi žulji na rokah in s krvavimi sragami na razgretem čelu služiti pod najneugodnejšimi pogoji svoj skromni košček črnega kruha. Neštetokrat pa se v vsakdanjem obratovanju mnogih podjetij v naši domovini ugotavlja, da razni odločujoči činitelji cinično kršijo zakon o delavski zaščiti na način, da delavcem nadurnega dela ne plačujejo niti z normalno, kaj še z zakonito določeno zvišano mezo. Tako protizakonito izkoriščanje ter zlorabljanje delavskih pravic ne sme več ostati nekažnovano in nepopravljeno! Vsak naš član in prijatelj naj se v slehernem primeru, ko sumi, da se mu godi krivica, obrne s polnim zaupanjem na nas, ki se bomo tovariško zavzeli zanj in mu priborili vse one življenjske zakonite pravice, ki mu gredo. Vsak človek, najmanj pa seveda delavec, ki mu je vsestransko namenoma onemogočena večja in popolnejša izobrazba, pač ne more poznati vseh zakonov in njihovih določil. Zato se obračajte brez oklevanja na svojo Narodno strokovno zvezo, ki je zvesta in odločna zaščitnica vseh vaših interesov in pravic!

Posteljno perje

od Din 8— naprej

kemično očiščeno se dobi pri

„LUNA“

Maribor, samo Glavni trg 24

KOMBINEŽE

in vse drugo damsko perilo po znižani cení v novi modni trgovini

MIRKO BREČKO, MARIBOR
Aleksandrova 32

Ugoden nakup manufakture pri

I. TRPIN-U

Oglejte si izložbe. Blago in cene govorijo!

JAKOB PRETNAR

SLAŠČIČARNA

JESENICE, KRALJA ALEKSANDRA TRG

Najfinejšo pečivo lastnega izdelka. Izvršujejo se naročila za vsakovrstno priliko.

Kolesa, nadomestne dele in razno

železnino kupite najceneje pri

VIKTOR KUHAR

trgovina z železnino

JESENICE, Gosposvetska c. 17 (v hlaji g. Tržana)

Vse za Vaše postelje. Posteljne odeje, močno prešite (domač izdelak), izgotovljeno post. perilo, zglavnike, tuhne, madrace, koece, perje, puh, najceneje pri A STUHEC, specialna trgovina — izdelovanje odej. MARIBOR, Stolna ul. 5

Vsaki osebi — družini nudi stalni zastavnik „MARA“ Maribor, Orožnova 6
Celje, Slomškov trg 1

Platila — raspoložljiva negarje in pletena

